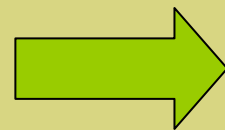
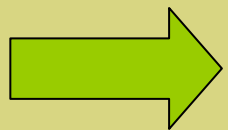

Rezerwat Biosfery Jezioro Łuknajno

Rezerwat Biosfery Jeziora Mazurskie

Program MaB (Man and the Biosphere)

Lata 60. XX w. – problematyka środowiskowa nabiera wymiaru globalnego

1969 - Raport U'Thanta: „Problems of the Human Environment - Problemy ludzkiego środowiska”. Po raz pierwszy w historii zaprezentowano opinii publicznej dane wskazujące na zniszczenie środowiska naturalnego i jego niekorzystne konsekwencje, wzywał wszystkie kraje do racjonalnego korzystania z zasobów Ziemi i do wysiłków na rzecz ochrony ekosystemu.

Raport zawierał wykaz zagrożeń istotnych dla całej ludzkości i wzywał do współpracy w rozwiązywaniu ich przez całą społeczność międzynarodową

1970 – Konferencja Generalna UNESCO uchwała uruchomienie programu MAB (The Man and the Biosphere Programme)

1971 – Pierwsza sesja Międzynarodowego Komitetu Koordynacyjnego (ICC) dla programu MAB. Powstaje pojęcie „rezerwat biosfery”.

Cele rezerwatów biosfery

Cele dla RB zostały określone w latach 1971-1974 r.
(przed powołaniem pierwszych rezerwatów)

RB miały:

- 1) **chronić**, dla obecnych i przyszłych pokoleń, różnorodność i integralność zespołów roślin i zwierząt w naturalnych ekosystemach, oraz zabezpieczyć różnorodność genetyczną gatunków, warunkującą ciągłość ewolucji;
- 2) **stanowić obszary badań** z ekologii i nauk o środowisku, w tym badań podstawowych, zarówno w samych rezerwach, jak i na terenach przyległych, badania te powinny być zgodne celem nr 1;
- 3) **zapewnić warunki do prowadzenia edukacji.**

Cele / funkcje rezerwatów biosfery

Pogląd ten zaczął zmieniać się równolegle do upowszechniającej się koncepcji zrównoważonego rozwoju sformułowanej w Światowej Strategii Ochrony Przyrody (1980) oraz idei ochrony różnorodności biologicznej - „Szczyt Ziemi” w Rio de Janerio (1992)

1983 – I światowy kongres rezerwatów biosfery (Mińsk), UNESCO i UNEP, przy współpracy IUCN i FAO

1985 – Plan Działania dla Rezerwatów Biosfery: *„Ludzie powinni być traktowani jako część rezerwatu biosfery. Stanowią oni istotny składnik krajobrazu a ich działania są kluczowe dla jego długoterminowej ochrony i odpowiedniego użytkowania”*. Tereny zasiedlone mogą (powinny) znaleźć się w strefie buforowej.

1987 – wprowadzenie kategorii „strefy przejściowej”, w której żyją i pracują ludzie. Znacząco rośnie przeciętna powierzchnia rezerwatu biosfery.

Cele / funkcje rezerwatów biosfery

1995 r. – światowa konferencja rezerwatów biosfery UNESCO-MAB w Sewilli; uchwalenie Strategii Sewilskiej i Statutu Ramowego.

Oprócz dotychczasowych funkcji Rezerwaty Biosfery miały stać się *„miejscami wyróżniającymi się w poszukiwaniu i demonstrowaniu wzorcowego podejścia do ochrony i zrównoważonego rozwoju w skali regionalnej”*

Pierwszoplanowa społeczna i rozwojowa funkcja RB zostało utrzymana podczas kolejnych konferencji (Pampalona 2000, Madryt 2008)

Cele / funkcje rezerwatów biosfery

RB mają spełniać 3 komplementarne i równorzędne funkcje:

- 1) **ochronną**, dla zachowania zasobów genetycznych, gatunków, ekosystemów i krajobrazów;
- 2) **wspierania logistycznego** poprzez pomaganie w przykładowych projektach, edukacji środowiskowej i szkoleniu, a także badaniach i monitoringu, w odniesieniu do lokalnych, narodowych i globalnych problemów ochrony i zrównoważonego rozwoju;
- 3) **rozwojową**, dla wspierania zrównoważonego rozwoju gospodarki i człowieka.

Organizacja przestrzenna rezerwatów biosfery

Funkcje te powinny znaleźć oparcie w organizacji przestrzennej RB (3 strefy):

- 1) **centralna (rdzeniowa)** – dla realizacji funkcji ochronnej (najczęściej pokrywa się z obszarami ochrony ścisłej PN i rezerwatami; obejmuje ekosystemy naturalne i zbliżone do naturalnych wyłączone spod ingerencji człowieka);
- 2) **buforowa** – dla realizacji funkcji wspierania logistycznego (najczęściej obejmuje obszary ochrony czynnej i krajobrazowej PN; dopuszcza pod pewnymi warunkami możliwość prowadzenia działalności człowieka, jeżeli jest możliwa do pogodzenia z celami ochronnymi);
- 3) **prześciowa** – dla realizacji funkcji rozwojowej (najczęściej obejmuje otulinę PN, przylegające PK lub OChK; gospodarowanie człowieka oparte jest na zasadach zrównoważonego rozwoju)

Sieć Rezerwatów Biosfery

- Obecnie najważniejsza, zdecydowanie dominująca część programu MAB
- Istotny element działalności UNESCO, powiązany z innymi światowymi programami i instytucjami (CBD, GEF, itp.).
- Sieć 631 obiektów w 119 krajach, na ogół dużych lub bardzo dużych, ponad połowa to obiekty aktywne, spełniające funkcje określone statutem
- Marka rozpoznawalna na całym świecie, o wysokiej wartości marketingowej szczególnie w sektorach turystyki i wypoczynku, produkcji żywności i tradycyjnej wytwórczości

Rezerваты Biosfery w polskiej świadomości społecznej

Sondaże i badania społeczne, w tym spotkania z lokalnymi społecznościami wykazały, że pojęcie Rezerwatu Biosfery jest mało znane. Jeśli już, jest ono kojarzone z terenem o wysokiej wartości przyrodniczej, poddanym rygorystycznej ochronie.

Również w środowisku naukowym ciągle eksponowane są przede wszystkim wartości aspekty ochronne i badawcze.

Niewiedza lub wręcz fałszywe skojarzenia związane z terminem Rezerwatu Biosfery powodują niechęć, obawę, brak zainteresowania potencjalnymi możliwościami wynikającymi z udziału w światowej sieci tych obiektów

Rezerваты Biosfery w prawodawstwie lokalnym

Rezerваты Biosfery nie mają umocowania w prawie polskim – nie są formą ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody. Nie oznacza to, że funkcjonują wbrew prawu lub poza nim – stanowią realizację programu UNESCO, do którego należy również Polska

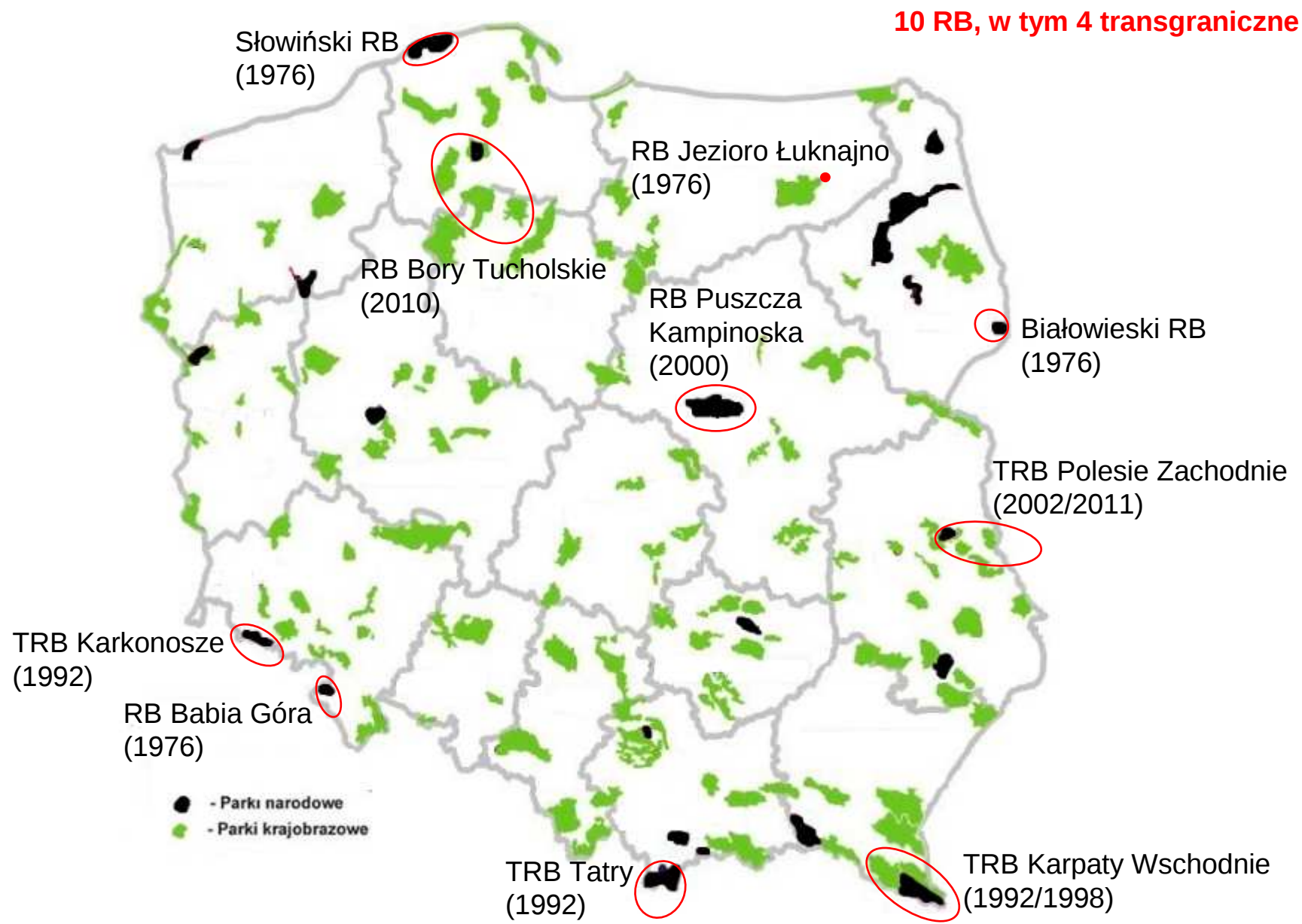
Ich funkcjonowanie opiera się opiera się o prawodawstwo krajowe w zakresie pokrywających się z nim krajowych form ochrony przyrody (parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

Utworzenie Rezerwatu Biosfery nie powoduje dodatkowych sankcji prawnych (zakazów, ograniczeń)

Rezerваты Biosfery w Polsce

Lp	Nazwa (data utworzenia)	Inne formy ochrony przyrody	Pow.
1	Rezerwat Biosfery Babia Góra (1976-1997, 2001)	Babiogórski PN	11 800
2	Rezerwat Biosfery Białowieża (1976, rozszerzenie 2005)	Białowiecki PN	92 400
3	Rezerwat Biosfery Jezioro Łuknajno (1976)	RP Jezioro Łuknajno	1 400
4	Słowiński Rezerwat Biosfery (1976)	Słowiński PN	20 800
5	Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie” (1992/1998, polsko-słowacko-ukraiński)	Bieszczadzki PN Ciśniańsko-Wetliński PK PK Doliny Sanu	213 200
6	Tatrzański Rezerwat Biosfery (1992, polsko-słowacki)	Tatrzański PN	123 600
7	Rezerwat Biosfery Karkonosze (1992, polsko-czeski)	Karkonoski PN	60 400
8	Rezerwat Biosfery Puszcza Kampinoska (2000)	Kampinoski PN z otuliną	76 200
9	Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie” (2002/2011, polsko-białorusko-ukraiński)	Poleski PN z otuliną	139 900
10	Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie (2010)	PN Bory Tucholskie Tucholski PK, Wdecki PK, Wdzydzki PK, Zaborski PK	319 500

Rezerваты Biosfery w Polsce

Rezerwat Biosfery Jezioro Łuknajno

Powierzchnia: 1 410 ha (najmniejszy krajowy RB)

2 strefy: centralna i buforowa, brak strefy przejściowej

Fauna Łuknajna i okolic jest dość dobrze poznana, ponieważ od dawna obszar ten wzbudzał zainteresowanie przyrodników, zwłaszcza ze względu na bogatą ornitofaunę. Stwierdzono tu około 170 gatunków, z których gnieździ się około 125. Sztandarowym gatunkiem Łuknajna i jego symbolem jest łabędź niemy, który w czasie pierzenia się (sierpień-wrzesień) tworzy zgrupowania sięgające 2 tys. osobników. W okresie tym jezioro jest miejscem przystankowym dla licznych stad łyski i kaczek.

Przegląd okresowy rezerwatów biosfery

RB podlegają okresowym przeglądom co 10 lat, dokonywanym przez Międzynarodową Radę Koordynacyjną (ICC) MAB na podstawie raportu przedstawionego przez dany kraj.

Jeśli ICC uzna, że dany RB nie spełnia kryteriów zawartych w Statucie Ramowym może doradzić danemu państwu usunięcie istniejących niedociągnięć bądź, jeżeli nie zostaną one usunięte i rezerwat nadal nie spełnia wymaganych kryteriów, usunąć go ze Światowej Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO

Przegląd okresowy RB Jezioro Łuknajno

Z uwagi na niespełnienie kryteriów Strategii przez RB Jezioro Łuknajno (bardzo mała powierzchnia, niepełne strefowanie) Sekretariat UNESCO MAB poinformował o przewidywanym uruchomieniu „procedury wyjścia”.

Minister Środowiska zwrócił się w styczniu 2014 r. do RDOŚ o przygotowanie wstępnej koncepcji powiększenia RB i przygotowanie raportu przeglądu okresowego. Raport został przekazany w lutym ub.r.

Uznając niezaprzeczalne walory przyrodnicze obiektu oraz prestiż związany z rangą obszaru przedstawiono wstępną propozycję powiększenia RB, np. do granic Mazurskiego PK i utworzenie RB Jeziora Mazurskie.

Jezioro Łuknajno mogłoby stanowić fragment części centralnej nowego rezerwatu.

Dlaczego RB Jeziora Mazurskie?

Przedstawiając koncepcję utworzenia RB Jeziora Mazurskie kierowano się:

- koniecznością zwiększenia powierzchni (MPK 50 tys. ha),**
- ugruntowanymi w świadomości społecznej granicami parku (istnieje ponad 40 lat),**
- możliwością dokonania strefowania (m.in. w oparciu o strefy przyrodniczo-krajobrazowe wyznaczone w planie ochrony),**
- uchwalonym planem ochrony mogącym stanowić bazę dla zintegrowanego planu działania.**

Stanowisko o gotowości podjęcia prac nad renominacją RB zostało przedstawione przez stronę polską na konferencji UNESCO w Szwecji, w czerwcu 2014 r.

Ocena przeglądu okresowego

W sierpniu 2014 r. Międzynarodowa Rada Koordynacyjna (ICC) przedstawiła oficjalne stanowisko:

- RB ma tylko strefę centralną i buforową,
- obszar jest bardzo mały z bardzo niską liczbą mieszkańców,
- aktywności koncentrują się na funkcji ochronnej i dotyczą rezerwatu przyrody,
- funkcja ochronna i wsparcia logistycznego są w pełni wdrożone, natomiast funkcja rozwojowa jest realizowana w bardzo małym stopniu a lokalna społeczność nie uczestniczy w zarządzaniu rezerwatem
- Podsumowując: **RB nie spełnia kryteriów.**
- Ponieważ jest wizja stworzenia większego rezerwatu oraz uznając wysokie znaczenie JŁ w ochronie bioróżnorodności **wskazano na zasadność powiększenia** rezerwatu.

RB Jeziora Mazurskie? Co dalej?

Co było?

- Dwa spotkania konsultacyjne zorganizowane przez Urząd Marszałkowski
- Wyznaczenie RDOŚ przez MŚ na instytucję wiodącą w pracach nad renominacją

Co dalej?

- Organizacja spotkań, przede wszystkim z gospodarzami i zarządcami terenu – samorządami, PGL LP
- Opracowanie formalnej dokumentacji powiększonego RB, w tym:
 - opis środowiska przyrodniczo-kulturowego RB
 - opracowania kartograficzne z mapą strefowania
 - opracowania polityki zarządzania RB
 - powołanie organu koordynacyjnego
- Przygotowanie wniosku o nominację – formularza aplikacyjnego do Narodowego Komitetu UNESCO MAB

Do kiedy?

- 15 września 2015 r.

